

Журавлева Т. А.

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

Яцкевич И. В.

Жаданова Ю. О.

Одесская национальная академия связи имени О. С. Попова

ОСОБЕННОСТИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ МОБИЛЬНОЙ СВЯЗИ УКРАИНЫ

Резюме

В статье исследуются тенденции развития мобильной связи и конкурентоспособность предприятий мобильной связи посредством проведения SWOT-анализа. Определено, что одним из перспективных направлений усиления конкурентоспособности предприятий мобильной связи является формирование и внедрение системы контроллинга.

Ключевые слова: мобильная связь, конкурентоспособность, SWOT-анализ, система контроллинга.

Zhuravleva T. A.

Odessa National University named after I. I. Mechnikov

Jackiewicz I. V.

Zhadanova Yu. O.

Odessa National Academy of Telecommunications named after O. S. Popov

ESPECIALLY THE COMPETITIVENESS ENTERPRISES OF UKRAINIAN MOBILE

Summary

In this article investigation development trend of mobile communications and the competitiveness of mobile communications with the help of holding of SWOT-analysis. Opredeleno that the one from the perspektivnyh sent to improve the competitiveness of mobile communications yavlyaetsya Formation and implement systems kontrolylnha.

Key words: mobile communications, competitiveness, SWOT-analysis, systems kontrolylnha.

УДК 332

Заднепровська Г. І.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Виокремлення рівнів інноваційні системи та узагальнення підходів до визначення сутності інноваційного потенціалу промислового підприємства дозволило уточнити його склад та класифікацію за рівнями інноваційної діяльності з урахуванням умов економіки знань.

Ключові слова: інноваційний потенціал, промисловість, економіка знань, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Динаміка розвитку української промисловості протягом останніх років на тлі неефективної економічної політики держави свідчить про проблеми, пов'язані з формуванням і використанням інноваційного потенціалу промислових підприємств. Посилення ринкових відносин, прагнення побудови відкритої економічної моделі національної економіки, інтеграція у світові ринкові відносини зумовлюють актуальність проблеми формування інноваційного потенціалу промислових підприємств на основі генерації нових знань, технологій та їх прискореного освоєння у виробництві. Тому удосконалення розробки науково-теоретичних засад формування сутності інноваційного потенціалу в умовах економіки знань щодо промислових підприємств стає пріоритетним напрямом економічної науки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні питання щодо формування інноваційного потенціалу на підприємствах досліджуються в працях таких науковців, як Ю.П. Анісімова, Н.В. Арсеньева, Є.П. Амосенок, В.А. Бажанова, К.А.Задумкін, А.М. Илишев, І.А. Кондаков,

В.Н. Кисельов, С.В. Кортов, Н.С. Краснокутська, І.В. Пешкова, О.В. Покучаєва, Ю.В. Путіліна, Т.А. Штерцер та ін. Економіку знань досліджують науковці: З.Н. Варламова, Я.Б. Данилевич, Є.В. Ілюхіна, С.А. Коваленко, В.П. Колесов, С.В. Канькало, Г. Клейнер, В.Л. Макаров, Б.З. Мільнер, Л. Е. Мінделі, Л.К. Піпія, В.М. Сергеев, У. Букович, Р. Уилльямс, І.С. Ферова, Ю.Є. Хохлов, С.Б. Шапошник та ін. Ці вчені створили теоретико-методичне підґрунтя для наукових досліджень у цій сфері.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчення опублікованих праць і практики діяльності промислових підприємств свідчать про те, що окремі аспекти теоретичного обґрунтування та методичного забезпечення оцінки інноваційного потенціалу для цих підприємств розроблені недостатньо та вимагають з'ясування та розвитку, а саме питання визначення місця, класифікації та взаємозв'язків складових інноваційного потенціалу щодо умов економіки знань.

Мета статті. Метою статті є уточнення місця та ролі інноваційного потенціалу промисло-

вих підприємств в умовах економіки знань. Для досягнення мети необхідним є виконання наступних завдань: обґрунтування виокремлення рівнів інноваційної системи промислового підприємства; визначення інноваційного потенціалу як акумульованої можливості підприємства, що орієнтована на розвиток; узагальнення підходів до визначення сутності інноваційного потенціалу промислового підприємства; виокремлення структурних елементів інноваційного потенціалу промислового підприємства; розвинення класифікації інноваційного потенціалу за рівнями інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Промислове підприємство як об'єкт управління в інноваційній економіці одночасно є і господарюючим суб'єктом макро- і мезорівня, тобто включено в національну та регіональну інноваційні системи. Тому управлінські впливи, що надаються на промислові підприємства в рамках реалізації державної та регіональної інноваційної політики, мають бути чітко узгоджені з внутрішніми установками та планами промислових підприємств. Розвиток інноваційної діяльності промислових підприємств полягає у формуванні особливого механізму взаємодії учасників інноваційного процесу, який реалізується в умовах ефективного функціонування інституційного середовища, що створює основу для концентрації інноваційної діяльності навколо промислових підприємств, здатних сформувати попит на інновації та забезпечити процес перманентного їх створення, впровадження, реалізації та поширення в результаті перетворення інноваційного потенціалу в інноваційний капітал. Дослідження взаємозв'язків промислових підприємств в межах здійснення державної та регіональної інноваційної політики дозволило виокремити інноваційні заходи за рівнями інноваційної системи (рис. 1).

Оскільки інноваційний потенціал являє собою органічний зв'язок науки і виробництва, то він займає своє особливе місце в сукупному потенціалі країни (регіоні, галузі, підприємства), з чого випливає суперечливе тлумачення інноваційного потенціалу. З одного боку, інноваційний потенціал виступає як органічна складова суспільного виробництва, а, з іншого – його виокремлена частина.

Динамізм у розвитку макроекономічної системи постійно наростає, тому жодне підприємство (виробництво), якщо воно хоче зберегти свої позиції на ринку, не може покладатися на вже вироблені товари, навіть з урахуванням їх можливого вдосконалення, модифікації і модернізації. Отже, виробництво постійно має ініціювати сектор прикладних досліджень на пошук нових ідей і розробку нових інноваційних продуктів. Це, природно, відволікає значну частину ресурсів зі сфери виробництва в сектор інноваційної діяльності, заради невизначеного за термінами і величиною задоволення перспективних запитів споживачів [1].

З іншого боку, сектор прикладної науки не може постійно орієнтуватися на потенційні замовлення виробництва. У цьому зв'язку він сам по-

Рис. 1. Рівні інноваційної системи промислового підприємства

чинає ініціювати розробку нових продуктів, техніки і технології, які можуть мати попит на ринку інноваційних товарів. Проте подібне новаторство може бути справою досить ризикованою. Таким чином, інноваційний потенціал являє собою акумульовані можливості виробничо-господарської системи, орієнтованої на розвиток в перспективі (рис. 2).

Таким чином, організаційна структура інноваційного потенціалу досить складна, оскільки включає до свого складу різні підрозділи суспільного виробництва, починаючи з індивідуального споживача і закінчуючи вищим ешеленом влади в державі. Крім того, інновації є результатом економічної діяльності суб'єктів макроекономічної системи. До цих суб'єктів за сучасних умов доцільно відносити обов'язкову участь наукових організацій у формуванні інноваційного потенціалу, що свідчить про необхідність застосування нового принципу побудови взаємин економічних суб'єктів. Реалізація великих інноваційних проектів можлива тільки на основі комплексного підходу, що передбачає поєднання принципу побудови промислового комплексу та використання механізму державно-приватного партнерства.

Представлений на рис. 3 склад інноваційного потенціалу демонструє поєднання трьох принципів організаційно-структурного формування інноваційного потенціалу промислового комплексу: територіального, галузевого та корпоративного.

Дослідження змісту інноваційного потенціалу промислового підприємства дозволяє виділити два

Рис. 2. Інноваційний потенціал як акумульовані можливості виробничо-господарської системи, орієнтованої на розвиток

його рівні: I рівень, що характеризує наявність ресурсів у підприємства, необхідних для інноваційної діяльності; II рівень, що характеризує фактори інноваційної активності підприємства (можливість, готовність, здатність).

Таким чином, інноваційний потенціал – це можливість, готовність і здатність системи при наявному ресурсному забезпеченні створювати, удосконалювати і використовувати інновації з метою отримання різних видів ефекту, що відображає не лише здатність підприємства здійснювати інноваційну діяльність в теперішній час, але і характеризує можливість її зростання в перспективі (рис. 4).

Отже, змістом інноваційного потенціалу промислових підприємств є єдність всіх складових його елементів, властивостей, внутрішніх про-

цесів, зв'язків, суперечностей і тенденцій, що утворюють конкурентоспроможність виробництва нової продукції за певний період часу. Проведене дослідження дозволило визначити інноваційний потенціал промислових підприємств як інституцію, тобто соціально-економічну форму типізації функцій промислових підприємств, яка визначає їх статуси і ролі в системі інноваційного розвитку і утворює систему відносин функціональної структури накопичення інноваційного капіталу.

Проблематика визначення сутності поняття «економіка знань» протягом останніх років була предметом дослідження багатьох науковців та широко висвітлювалася в науковій літературі [2-9]. Проте питання дослідження особливостей інноваційного потенціалу в умовах економіки знань на рівні промислових підприємств ще не отримали системного визначення.

Історично концепція економіки знань і суспільства, заснованого на знаннях, прийшли на зміну концепції інформаційного суспільства, яка, у свою чергу, сформувалася на основі вивчення постіндустріального суспільства. Фактично економіка знань – це форма прояву постіндустріальної економіки і постіндустріального суспільства, хоча сам термін «економіка знань» існує ще з початку 1960-х років. В концепції постіндустріального суспільства науці й науковому знанню відводилась одна з ключових ролей [10]. Тому сама по собі концепція економіки знань лише акцентує увагу на тому, що знання стали ключовим чинником розвитку в більшій мірі, ніж це було в попередні періоди розвитку суспільства. Накопичення та осмислення нових явищ і тенденцій економічного розвитку сприяє появі нових форм прояву економіки знань.

Економіка знань має три принципові особливості. Перша – дискретність знання як продукту. Конкретне знання або створено, або ні. Не може бути знання наполовину або на одну третину. Друга особливість полягає у тому, що знання, подібно іншим громадським (публічним)

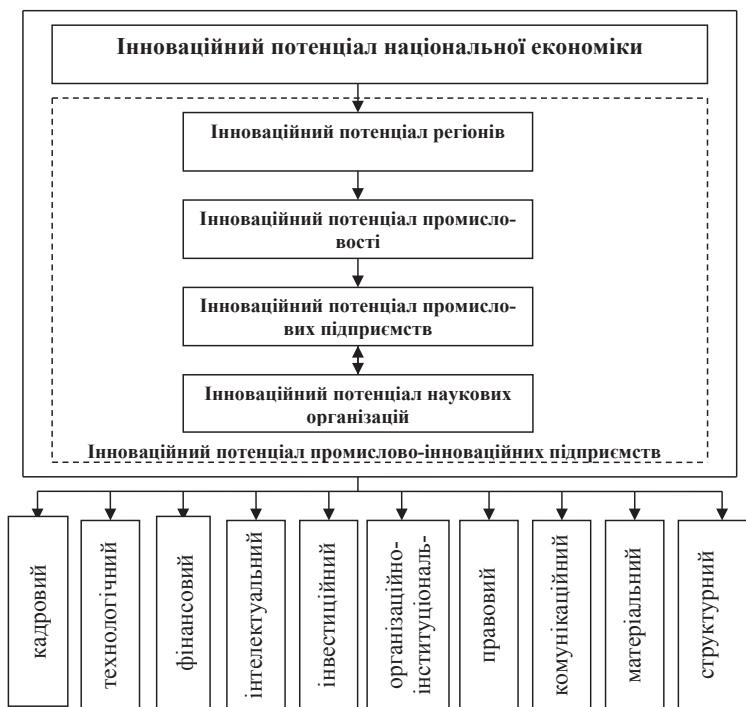

Рис. 3. Склад інноваційного потенціалу промислового підприємства

благам, будучи створеними, доступні всім без винятку. І, нарешті, третя особливість знання: за своєю природою це інформаційний продукт, а інформація після того, як її спожили, жевріє, як звичайний матеріальний продукт.

Представлені вище підходи дозволяють нам встановити специфічні властивості знань:

- встановлення сутнісних і причинно-наслідкових зв'язків між явищами, представленими в інформації (Р. Аоф, С.М. Клімов, І.І. Мазур), залежність від контексту формування та розвитку, ситуаційний сенс (В.С. Катькало, Є.В. Попов, М.В. Власов, Л.К. Піпія);

- суб'єктивний характер знань (В.Л. Іноземцев) та їх використання (Ф. Махлуп);

- властивість конструктивності (знання – засіб освоєння і перетворення дійсності, має практичне значення для бізнесу, є керівництвом для прийняття конкретних рішень і дій) (Р. Аоф, Б.З. Мільнер, І.І. Мазур, Є.В. Попов, М.В. Власов, Л.К. Піпія);

- властивість апробації, визнання суспільством або окремими соціальними суб'єктами (Г. Клейнер);

- складність процесу вилучення знання з масиву інформації, що вимагає здібностей до міркування, логічного висновку (Дж. Стоунхаус).

Економіка знань неможлива без людей, які генерують інновації, і залежить від людського капіталу (інноваторів) та рівня їх кваліфікації.

Урахування того, що за сучасних умов інноваційний потенціал промислових підприємств формується в умовах економіки знань дозволило розвинути існуючу в науковій літературі класифікацію видів інноваційного потенціалу [11], додавши класифікаційну ознаку «за рівнями інноваційної діяльності», що дозволяє виокремити інноваційний потенціал країни, регіону, галузі,

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

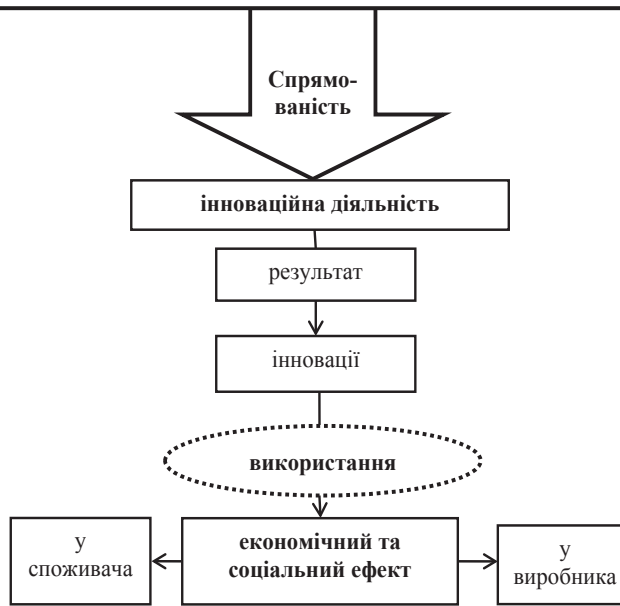

Рис. 4. Структурні елементи інноваційного потенціалу промислового підприємства

підприємства, проекту, індивідууму (табл. 1).

Висновки і пропозиції. Інноваційний потенціал є складною, багатоаспектною категорією, а уточнення сутності інноваційного потенціалу промислового підприємства, його структури та рівнів формування є підґрунтям для розробки спеціального теоретико-методичного інструментарію щодо забезпечення його функціонування та оцінки.

Таблиця 1

Класифікація інноваційного потенціалу за рівнями інноваційної діяльності

Рівень інноваційного потенціалу	Характеристика класифікаційної ознаки за рівнями інноваційної діяльності
1. Країни	Об'єктивні передумови (можливості) країни для здійснення інноваційної діяльності та зростання ефективності функціонування економічної системи на більш якійсній основі
2. Регіону	Здатність регіону для залучення ресурсів з метою його інноваційного розвитку. Сукупність регіональних інноваційних систем, об'єднаних єдиною метою (сталий розвиток країни) і діють в рамках державної економічної політики і законодавства. Сприяє формуванню інноваційного потенціалу країни у цілому
3. Галузевий	Здатність галузі до розвитку на більш якійсній основі. В основі оцінки лежать теорія тривалості «ділових циклів» і зміни технологічних укладів економічної системи
4. Підприємства	Здатність підприємства до розвитку через інноваційно-інвестиційну діяльність. Оцінюється за допомогою виявлення життєвого циклу підприємства, аналізу та прогнозування фінансового стану, аналізу інноваційних якостей, передбачуваної до випуску продукції
5. Проекту	Здатність підприємства реалізувати інноваційну ідею у вигляді нового або вдосконаленого продукту, реалізованого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, використовуваного в практичній діяльності, нової або вдосконаленої послуги. Оцінку можна дати за допомогою показників, що характеризують сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні, науково-технічні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційного проекту
5. Індивідуума	Здатність людини продуцивати та реалізувати інноваційні ідеї в практичній діяльності бізнесу. Оцінюється за вкладом конкретного індивідуума в кінцевому результаті впровадження інноваційного проекту (ідеї)

Список літератури:

1. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л. І. Федулової. – К. : Знання, 2005. – 552 с.
2. Букович У. Управление знаниями: руководство к действию: Пер. с англ. / У. Букович, Р. Уилльямс. – М., 2002. – С. 6.
3. Варламова З.Н. Концептуальная модель управления знаниями в организации / З.Н. Варламова // Проблемы теории и практики управления. – 2007. – № 5. – С. 51–59.
4. Данилевич Я.Б. Имидж ученого: современные PR-технологии в экономике знаний / Я.Б. Данилевич, С.А. Коваленко // Вестник Российской академии наук. – 2005. – Т. 75. – № 1. – С. 32–35.
5. Экономика знаний: Коллективная монография / Отв. ред. д-р экон. наук, проф. В.П. Колесов. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 432 с.
6. Клейнер Г. Знания об управлении знаниями / Г. Клейнер // Вопросы экономики. – 2004. – № 1. – С. 152.
7. Мильнер Б.З. Управление знаниями в современной экономике / Б.З. Мильнер // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 9. – С. 8–13.
8. Мильнер Б.З. Управление знаниями / Б.З. Мильнер. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 177 с.
9. Миндели Л.Э. Концептуальные аспекты формирования экономики знаний / Л.Э. Миндели, Л.К. Пипия // Проблемы прогнозирования. – 2007. – № 3. – С.117.
10. Бикбов А. В поисках национальной научной идеи: от научно-технического прогресса – к экономике, основанной на знаниях / А.В. Бикбов // Логос. – 2005. – № 6. – С. 117–126.
11. Фольмут Инструменти контролінгу від А до Я / Фольмут Й. Хильмар; пров. з нім. під ред. і з предисл. М.Л. Лукашевича, Є.М. Тихоненковой. – М. : Фінанси і статистика, 1998. – 288 с.

Заднепровская А. И.

Харьковский национальный экономический университет имени Семена Кузнецца

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Выделение уровней инновационной системы и обобщение подходов к определению сущности инновационного потенциала промышленного предприятия позволило уточнить его состав и классификацию в соответствии с уровнями инновационной деятельности с учетом условий экономики знаний.

Ключевые слова: инновационный потенциал, промышленность, экономика знаний, инновационная деятельность.

Zadneprovskaia A. I.

Kharkiv S. Kuznets National University of Economics

GENERATE INNOVATIVE POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE DEVELOPMENT OF ECONOMICS

Summary

Solution levels and synthesis of innovation system approaches to the definition of innovative capacity of industrial enterprise helped to clarify its composition and classification in accordance with the levels of innovation with regard to the conditions of the knowledge economy.

Key words: innovative potential, industry, knowledge economy, innovation.

УДК 338.48

Зарічна О. В.

Мукачівський державний університет

ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЇХ РОЗВИТКУ

У даній статті розглянуті класифікаційні види інновацій, які можуть використовуватись в індустрії туризму. Наведена детальна характеристика кожного виду інновацій. Запропоновані основні умови їх впровадження в туристичну діяльність.

Ключові слова: туристична інновація, сегментація, ознака сегментації, продуктивні інновації, управлінські інновації, сервісні інновації, технологічні інновації.

Постановка проблеми. Туристична галузь в останні роки набула стрімкого розвитку в багатьох країнах світу і сприяє їх економічному зростанню. Як туристична держава Україна недостатньо використовує свої можливості в сфері розвитку туристичного бізнесу, розбудови інфраструктури туризму. На сьогодні ситуація, що склалась в туристичній індустрії України, практично неконкурентоспроможна на світовому ринку, тобто:

- застаріла матеріально-технічна база, яка потребує капітального ремонту, модернізації та функціональної реконструкції;
- брак сучасних засобів розміщення туристів;
- недостатній розвиток важливих складових туристичної інфраструктури – транспорту та зв'язку;
- недостатньо розвинена мережа закладів харчування та індустрії розваг;